

अभियान

सप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY

Devendrachudal@gmail.com

तर्फ : ३१ / अंक : ३१ / २०७८ फागुन २० ज्येष्ठ शुक्रबार / Mar 4, 2022 / कूल्य रु. १०/-

नेपाल युक्तिको साथमा किन ?

काठमाडौं। रुसले युक्तिमा गरेको आक्रमणको विरोधमा नेपाल किन उभियो ? भारत कतै पनि समावेश नभएर तटस्थ बस्ती मिल्छ भने नेपाल त त्यसै पनि असंलग्न मुलुक, उसलाई संलग्न हुनुपर्ने कारण थिएन। कृष्णीतिज्ञहरू भन्छन् नेपाल एमरिकासँग संलग्न देखिन थाल्यो।

सरकारको यो नीतिप्रति प्रतिपक्षी बोलेको छैन। प्रतिपक्ष भनेको छाँयाँ सरकार हो, छाँयाँ सरकार १४ सांसदलाई हटाउने र सभासुखमाथि महाभियोगको तरवार लिएर मात्र बस्ति कि देशका नीति निर्णयबाटे पनि बोल्छ ?

एमरिसी पारित भएपछि नेपाल नयाँ कोर्सतिर उन्मुख देखिन्छ। एमरिसीका वर्तमान अध्यक्ष अमेरिकी विदेश मन्त्री एन्टोनी जे बिल्केनले फोन गरेर संसदबाट पारित व्याख्यात्मक
»» बाँकी ८ पेजमा

हालीलाई www.abhiyanweekly.com.np मा पनि पढ्न सकिन्छ।

पार्टीगत र व्यतिगत स्वार्थ पुरा गर्न एमरिसी सहियार

काठमाडौं। एमरिसी सम्झौतालाई फागुन १५ गते बसेको संसदको बैठकले अनुमोदन गरेपछि नेपाली काग्रेस बाहेकका सत्ता गठवन्धनमा रहेका सबै पार्टीहरूमा विवाद उत्पन्न भएको छ। संसदको सबै भन्दा ढूलो दल र प्रमुख प्रतिपक्षी दलले एमरिसी सम्झौता अनुमोदन भएपछि त्यसलाई कार्यान्यनमा लैजानु पर्ने वताएको छन्। एमरिसी सम्झौता संसदबाट अनुमोदन हुँदा नेपाला एमालेले संसदमा नारावाजी गरिरहेको थियो। लामो समयदेखि नेपाला एमालेले संसद अवरुद्ध गरीरहेको भएपनि सरकार र सत्ता गठवन्धनमा रहेका दलहरूले एमालेले उठाएका मागहरू पुरा गर्न तर्फ कुनै चासो नदिएका हुनाले संसदको गतिरोध तत्काल अन्त्य हुने सम्भावना देखिएको छैन।

प्रमुख प्रतिपक्षी दलले संसदमा नारावाजी गरीरहेको

»» बाँकी ८ पेजमा

राप्रपा नेपालले बोक्यो हिन्दुराष्ट्र

काठमाडौं। अत्याचार भयो भन्ने अनुभूति गरेर ३० वर्ष राप्रपा बोक्यो कमल थापाले राप्रपा नेपाल ढूँताएका छन्। उनले राजीव परामुखी, उद्धव पौडेल, जयकुमार खड्का, राजेन्द्र विर राय, डाक्षिण्य भण्डारी, लाक्पा

»» बाँकी ८ पेजमा

एकीकृत समाजवादी कांग्रेस र माओवादी कै पुच्छर

काठमाडौं। नेकपा एमालेले पार्टीगत निर्णय गरेर तकालीन नेपाला एमालेका नेता माधव नेपाल सहितका १४ सांसदले पाटीमा अनुशासन हिन्को कार्य गरेको भन्दै उनीहरूको सांसद पद रिक्त गर्न पार्टीको निर्णय सहितको पत्र संसद सचिवालयमा दर्ता गरिएकोमा प्रतिनिधिसभाका सभामुख अन्नी प्रसाद सापकोटाले वेसास्ता गरेकै कारण अहिले सत्ता गठवन्धन र प्रमुख विपक्षी दलबीचको सम्बन्ध विश्लेषिएको हो। सभामुख सापकोटा माओवादी केन्द्रका नेता रहेका र उनले माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालको आदेश पालना गरी अधि बढेका हुनाले विवाद उत्पन्न भएको सत्य वास्तविकता

हो। माओवादी केन्द्रले पार्टीवाट निर्साशन गरी सांसद पद रिक्त रहेको सुचना जारी गर्न संसद सचिवालयमा भठाएकोले तकालीन माओवादी केन्द्रका सांसदहरू टोपब हादुर रायमाभी, लेखनाथ भट्ट, प्रभु साह लगायतलाई संसदमा पत्र दर्ता गराएको २४ घण्टा भीत्र सांसद पद रिक्त रहेको सुचना जारी गरियो। तर त्यही प्रकृतिको पत्र संसद सचिवालयमा दर्ता गराएको १४ दिनसम्म कुनै प्रक्रया अगाडी बढाइएन त्यही पत्र नै समस्याको जड रहेकोले अहिले समस्या देखिएको हो।

२०७८ भाद्र २९ गते प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त
»» बाँकी ८ पेजमा

व्याख्यात्मक घोषणा मै शब्दको जालभेल

काठमाडौं। राजनीतिक दलहरू भीत्रीको विचारानी र त्यस्ते ल्याएको तरड़का बीचमा एमरिसी सम्झौतालाई १५ फागुनमा बसेको प्रतिनिधिसभाको बैठकले बहुमतले आधारमा अनुमोदन गरेको छ। पाँच दलिय गठवन्धनले सत्ता गठवन्धनलाई जोगाउनका लिए व्याख्यात्मक घोषणा सहित सम्झौता अनुमोदन गरेको छ। सम्झौतामा उल्लेख गरिएको केही बुँदाहरूलाई व्याख्यात्मक घोषणा गरेको छ। केही दिन पहिला सरकारले एमरिसी सम्झौताका बारेमा प्रष्टीकरण दिएको थियो। त्यो प्रष्टीकरण र पछिलो समयमा सरकारले नै व्याख्या गरी मन्त्रिप्रिवादवाट पारित गरिएका बुँदाहरू हेदा सरकारको भुटको पोल खुलेको छ। सरकारले समयअधि एमरिसी हेडक्वाटरले र अमेरिकी

विदेश सहायक मन्त्री डोनाल्ड लुले पहिला भएको सम्झौतामा उल्लेख भएका बुँदाहरू सशोधन गर्न नसकिने प्रष्ट पारिसकेको अवस्थामा हाप्रो संसदले सम्झौता अनुमोदन गर्नुको अर्थ के नै रहन्छ र ?

पाँच दलिय गठवन्धन र नेपाल सरकारले जनतालाई ढारेर एमरिसी सम्झौतालाई व्याख्यात्मक घोषणा गरेको छ। केही दिन पहिला सरकारले एमरिसी सम्झौताका बारेमा प्रष्टीकरण दिएको थियो। त्यो प्रष्टीकरण र पछिलो समयमा सरकारले नै व्याख्या गरी मन्त्रिप्रिवादवाट पारित गरिएका बुँदाहरू हेदा सरकारको भुटको पोल खुलेको छ। सरकारले

»» बाँकी ८ पेजमा

त्यारख्यात्मक घोषणा एमरिसीसीबाट स्वीकार भएन

दाहाल-नेपालको फेस सेभिडको लागि नौटंकी मात्र

काठमाडौं। लामो समयदेखी विवादको धेरामा रहेको अमेरिकी सहयोग नियम लिनेन्य च्यालेन्ज कर्पोरेशनसम्म भएको सम्झौतालाई फागुन १५ गते बसेको संसदको बैठकले व्याख्यात्मक घोषणा सहित अनुमोदन गरेको छ। सत्ता गठवन्धनमा रहेकै दलहरूस्त्री व्यापक असन्तुष्टी रहेदा रहदै पनि जनतालाई भुक्ताउनेका लागि व्याख्यात्मक घोषणाको जाल रघेर सम्झौतालाई अनुमोदन गरिएको छ। सम्झौता संसदबाट अनुमोदन हुँदा संसदको प्रमुख प्रतिपक्षी दल नेकपा एमालेले संसदमा नारावाजी गरीरहेको थियो भन्ने सत्ताघटक दलकै केही सांसदहरूले सम्झौताका विपक्षमा मत जाहेर गरेका थिए। सत्ताघटवन्धनमा रहेका पाँच दल मध्येको राष्ट्रिय जनमोर्चाले विपक्षमा मत जाहेर गर्दै फागुन १६ गते नै सत्ताघटवन्धनबाट अलग भएको घोषणा गरेर सत्ता गठवन्धनमा रहेका दलहरूले जालभेल गरेर र प्रकृया नै नपुऱ्याई सम्झौतालाई अनुमोदन गरेका भन्दै सङ्क र सधूर्धमा गरेको छ।

सत्ताको प्रमुख घटक माओवादी केन्द्रका केही सांसदहरूले सम्झौताको विभिन्न जनवर्गी संठनहरू समेत संसदकमा उत्रिएका थिए। दाहाल र माधव नेपालले आ आफ्नो पार्टीमा विरोधको सामना गर्न पर्ने अवस्था देखिएपछि व्याख्यात्मक घोषणाको नौटकी रहेका थिए। एकीकृत समाजवादी नेता भलनाथ खनाल सम्झौताको विपक्षमा उभिएका छन्। सम्झौता संसदबाट अनुमोदन भएपछि पहिलो पटक विराटनगर पुरेका खनालले व्याख्यात्मक घोषणा खुदामा पिसाव गरेर तातो पारिए जरैत हो भन्ने अभिव्यक्ति समेत दिएका छन्। त्यसै गरी काग्रेस नेता डामिनेद रिजालले समेत व्याख्यात्मक घोषणा को

कुनै अर्थ नरहेको र पुष्पकमल दाहाल र माधव नेपाललाई फेस सेभिड गर्नेमात्र व्याख्यात्मक घोषणा गरिएको विराटनगरमा पत्रकारहरूलाई वताएका छन्। एमरिसी सम्झौता हुँदा उल्लेख गरीएकै बुँदाहरूलाई संसदले अनुमोदन गरेको हुनाले व्याख्यात्मक घोषणाको कुनै अर्थ नरहेको रिजालले पत्रकारसामु प्रष्ट पारेका छन्।

गराउनमा रहेको माओवादी केन्द्र र नेकपा एकीकृत समाजवादीले सम्झौतालाई जस्ताको तस्तै पारित गर्नु नहुने बताउनै आएपनि उनीहरूले समेत सत्ता गठवन्धन दुट्टै डरले गर्दा जनतालाई भुक्ताउनै मध्यमार्गी बाटो अपनाएको भन्दै व्याख्यात्मक घोषणाको नौटकी गरेर सम्झौतालाई अनुमोदन गराएर सत्ता गठवन्धनलाई कायम राखेका छन्। नेपाली जनताले एमरिसी सम्झौतामा राष्ट्रधात गरिएको र कठियप बुँदाहरू नेपालको सञ्चित भन्दा मार्गी राखिएको लगायतका धेरै प्रश्नहरू उठाउदै आएका थिए। प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देवाले त सम्झौतामा कौही कतै राष्ट्रधात देखिन समेत भन्न भ्याएका थिए। यदि सम्झौतामा राष्ट्रधात थिएन भने किन १२ बुँदाहरूलाई व्याख्यात्मक
»» बाँकी ८ पेजमा

सम्झौतामा राष्ट्रधात थिएन भने व्याख्यात्मक घोषणा किन ?

MILLENNIUM
CHALLENGE CORPORATION
UNITED STATES OF AMERICA

भन्दै जस्ताको त्यस्त अनुमोदन गराउनु पर्ने बताइरहेको थियो। त्यसैलाई बल पुने गरी सरकारले सम्झौताका बारेका केही दिन पहिला प्रष्टिकरण समेत दिएको थियो। सत्ता

मेरो आर्जन नै
मेरो आत्मसम्मान
आर्जनको सुरक्षण
प्रभु Salary Saving

prabhu Bank

भारतमा दलितहरू विरुद्ध कटूताका बढ़दो घटनाहरू

पण्डित जी

जातीय सर्वोच्चतावादी हिन्दूहस्त्वारा अल्पसंख्यकहरूलाई उत्पीडन र दुर्योगहार भारतमा दिन प्रतिदिन बढ़दै गएको छ। विशेषगरी दलित महिलाहरू भारतमा यीन शोषणको सिकार भएका छन्। व्यवस्थित भेदभाव र दुर्व्यवहारबाट दलितहरूको निराशा उत्तेजित बिन्दुमा पुगेको छ र पुट्टन लागेको छ। देशमा दलितहस्त्रपति भारतीय ब्राह्मणहरूको अमानवीय व्यवहारलाई उजागर गर्नको लागि समर्थन तर्कको रूपमा हालैका केही उदाहरणहरू तल प्रस्तुत गरिएको छ।

चुरुको रतनगढमा एक दलित व्यक्तिलाई कुटपिट गरी पिसाब खुवाएको घटनामा कुनै अभियुक्त पकाउ परेका छैनन। यसैबीच होटलमा तीन दलित कर्मचारीमधि कुटपिटको घटना फेरि बाहिर आएको छ। पिंडितहरूले मादक पदार्थ सेवन गर्नेहरूले होटलमा कल गर्लहस्तलाई बोलाएको बताएका छन्। इन्कार गरेपछि विकास ढोली, विक्रम नायक र कृष्णले होटलका कर्मचारीलाई कुटपिट गर्न थाले।

रैचपुर जिल्ला अदालत परिसरमा भारतीय गणतन्त्र दिवस समारोहमा डा बीआर अम्बेडकरको तस्विर डाइस्बाट हटाएको विरोधमा हुबलीमा विभिन्न दलित र अन्य प्रगतिशील संगठनहरूले संयुक्त रूपमा विरोध प्रदर्शन गरे। आन्दोलनकारीहरू डा बीआर अम्बेडखार

सर्कलमा भेला भएका थिए जहाँबाट उनीहरूले नाराबाजी गर्दै न्याली निकालेर तहसीलदार कार्यालय पुगेर तहसीलदार शाहसुधर मङ्गयालाई ज्ञापनपत्र बुझाएका थिए। प्रदर्शनकारीहरूले अम्बेडकरको तस्विर हटाउन माग गर्न न्यायाधीशलाई कडा कारबाही गर्न आग्रह गरे। आन्दोलनकारीले कारबाहीका लागि ३० दिनको अल्टिमेटम दिएका छन् र

प्रशासनले आफ्ना माग पूरा नगरे थप आन्दोलन गर्न चेतावनी दिएका छन्। स्पिनिड मिल सञ्चालक र २ जना व्यवस्थापकले दलित महिला मजदुरलाई दुर्योगहार गरेका छन्। उच्चरीमा रम्पाले बिरामीका कारण मिल क्वार्टरमा आराम गरिरहेको दबावी गरेको छन्। त्यसपछि, तिमोथी र दुई जना व्यवस्थापकहरू आए र तिनलाई काममा नआएकोमा

जानकारी गराइन्। बालिकालाई तिरुपुरको सरकारी अस्पतालमा भर्ना गरिएको छ। युगीको युवतीलाई ब्राह्मणहरूले बलात्कार गरेर मारेका छन्। यस क्षेत्रमा गहिरो जातीय गल्तीको आरोप फैलाउने एक घटनामा, उत्तर प्रदेशको बुलन्दशहरको धराउ गाउँमा दृश्या किशोरीलाई एक ब्राह्मण पुरुषले गोली हानी हत्या गरेको थियो। आफ्नो छोरीलाई अपहरण, त्यसपछि सामूहिक बलात्कार र पछि भाजपाका स्थानीय विधायक अनिल शर्माको संरक्षणमा ब्राह्मणहरूको समूहले हत्या गरेको बताए।

भुइंमा भाँडाकुँडा धुने दलित पीजीका विद्यार्थीले जातीय दुर्योगहार गरेको आरोप लगाएकी छन्। जातीय दुर्योगहारको आरोपपछि २०१९ को पायल तडवी आत्महत्या प्रकरणको सम्बन्धामा मुम्बईका अर्को मेडिकल विद्यार्थीले आफ्ना साथी विद्यार्थीहस्त्वारा जातीय उत्पीडनको शिकार भएको गुनासो गरा तर मुम्बईको बृहन म्युनिसिपल कर्पोरेशन सञ्चालित किंग एडवर्ड मेमोरियल अस्पतालमा अध्ययनरत अनुसूचित जातिका २४ वर्षीय विद्यार्थी सुगत पडघानले एफाईआर दर्ता गरेको दुर्दृष्टिपछि पनि प्रहरीले यस मुद्दामा कुनै पनि पकाउ गर्न सकेको छैन। एफाईआरले अस्पतालका झट जना साथी विद्यार्थी र कर्मचारीहस्त्वारा उल्लेख गरेको छ, जसलाई या त पडघनलाई प्रत्यक्ष उत्पीडन गरेको वा उक्त कार्यलाई समर्थन गरेको र उत्पीडन स्वीकार गर्न अस्वीकार गरेको आरोप लगाइएको छ।

CPEC: Western prejudice & Pakistan's resolve

Mr Kumar

OURS is the age of “commercial” diplomacy and China is the “champion” of it. Two divergent forces namely propaganda and prosperity are going side by side to pollute the minds and souls of people and rescue the struggling people from deep seas of poverty, unemployment, economic marginalization, stagnation and last but not the least socio-politico disorder in the world.

In this context, China represents the force of progression, prosperity, productivity, positivity and peaceful persuasion of equitable socio-economic goals through its projects of the century, “One Belt One Road Initiative (BRI) and “China-Pakistan Economic Corridor (CPEC)”.

Abrupt withdrawal of the US and its allied forces from Afghanistan was a “strategic defeat” to their “hegemonic” designs which have now compelled them to scheme a series of propagandistic episodes of false news, articles and commentaries in Pakistan and around the globe.

Sudden rise to all these ill designs and burning of egos of the US and the West have vividly reflected in the shape of false articles against BRI & CPEC and thus has once again started so-called superiority of their self-inserted national narratives. But unfortunately, it has been based on presumption of truth not the “Absolute Truth”.

In this connection, while addressing a press conference the Planning and Development Minister Asad Umar “categorically” upheld that

Pakistan did not have a “China debt” problem pertaining to loan financing from the China-Pakistan Economic Corridor (CPEC) project. He acknowledged that Pakistan had a debt servicing and debt sustainability challenge but clearly stressed that “Pakistan does not have a China debt problem.”

It was a timely “rebuttal” of the Planning Minister because a recent report of US-based International Development Research Lab, Aid Data, strongly criticized CPEC. He pinpointed that the said report had raised four main issues about CPEC, lack of transparency, imposition of secret loans on Pakistan, loans being expensive and Pakistan’s debt rising to a dangerous level because of CPEC.

He strongly “dismissed” the “biased” report of the US-based lab because CPEC has been “transparent” and “accessible”. In this connection, information on CPEC projects had been shared a number of times and that the Senate and the National Assembly Committees had even had their queries answered. “Parliamentary oversight is present over it,” he further elaborated.

Dispelling the false allegations, Asad Umar clarified that data on energy and power projects is easily available with the National Electric Power Regulatory Authority and that the government had provided information about CPEC to the International Monetary Fund at the start of its program. Thus there is no “fudging of figures” or “hidden transactions” in the CPEC since its inception.

While responding to a question about the existence of secret loans he “dissipated” the untrue, unfactual and fictional narration of the US based report and called it

sovereign guarantees for any loan or project as secret or hidden debt.

He further explained that sovereign guarantees were provided to all independent power producers whether domestic or foreign and “nothing new was created in this and neither is it a secret”.

The Minister further elaborated that there were numerous other projects where the government initiated diversified but integrated measures such as sovereign guarantees or standby credit to support the private sector in making investment instead of putting up its own cash.

He claimed that CPEC loans for private power projects were comparatively “cheaper” than loans from other international agencies such as the World Bank or the Asian Development Bank. Thus so-called self-inserted and self-designed narratives of the US-based report were dashed to the ground. In this regard, the US report also created serious doubts of the Chinese loaning to infrastructure projects however, he said a majority of them were taken at a “concessional rate” of two per cent interest.

He further added that China had provided various grants as well for different CPEC projects and if they were included then “the average rate of the government-to-government loan is less than 2pc”. So, ongoing Western-sponsored propaganda against the CPEC does not have any “substance”. He clarified that Pakistan’s debt did not reach a “dangerous level”, because Chinese debt comprised only 10pc of the country’s general debt (domestic and foreign) and 26pc of its external debt.

He termed it a completely “wrong” argument. He upheld that Pakistan’s debt sustainability

challenges were not due to Chinese loans but the country’s own “internal” issues. He also strongly rejected that preferential treatment was being given to Chinese investors, because the same conditions were devised and offered to the world for setting up power projects.

He further highlighted that only Chinese investors showed keen interest and “heavily invested” in the country so this policy was not made just for the Chinese but for the whole world. For “dissemination” of creditable news about the US-based lab report the Minister urged the national media to get “prior verification” from different “reliable” and “independent” sources about its so-called fabricated claims. He labelled it neither good journalism nor serving Pakistan.

While responding to a question about the progress made on CPEC projects, he showcased that the government had already verified all the facts and figures that more work was done under the current administration than the previous one”, adding that there was no criticism from the Chinese quarters as well.

Thus, he successfully diminished all fake, false and fictional claims of the US-based lab report. Furthermore, he explained that the first phase of CPEC consisted of infrastructural development and capital-intensive projects which were not intended to generate employment.

However, even its Phase-I has generated “substantial” new jobs in the country. Hopefully the momentum of CPEC Phase-II consisting of industrialisation ventures, industrial investment, manufacturing and agricultural projects would generate more and more new jobs in the country.

The Planning Minister categorically upheld that both countries would welcome the participation of other countries in CPEC, adding that it would be a “very good idea” to make it a regional corridor and “Pakistan will completely support it.”

Even, most recent news-item of Business Recorder reported by MushtaqGhumman published on October 5, 2021 titled “Second Phase of CPEC: Chinese companies showing some reluctance” did not reflect a “true” picture. It raised certain so-called concerns of the Chinese companies especially engaged in power sector under the flagship project of CPEC in the country which the report claimed to drive from background interviews with officials dealing with Chinese companies, discussions at a recent high level Joint Working Group of Pakistani and Chinese officials meeting as well as available documents paint a depressing picture.

Being a prominent regional expert of CPEC & BRI, this scribe totally negates this news item because there has been “constant continuity” in the ongoing projects of CPEC since its inception. In this context, any issue regarding any term & condition has been further resolved through amicable means. CPEC is the project of greater socio-economic prosperity, regional connectivity, massive industrialization and persuasion of green energies, eradication of poverty and last but not least, generation of new jobs which should also be supported by the government, different organs of the state, main stakeholders, scholars, researchers, think-tanks and, of course, mass media outlets in the country because it is the last resort for sustainable development in the days to come.

टाउकाले टेकेर उभिएको राजनीति ?

• राजन कार्की

rajan2012karki@yahoo.com

चुरोट पिउन इन्कार गरिदिए । अर्को उदाहरण-सन १९३१ को । अमेरिकाका जानेमानेका पत्रकार वेव मिलर । गान्धी गोल्मेच परिषदमा सहभागी हुन गान्धी आएको थाहा पाएर भेट गर्न पुगे । लामो अन्तर्वार्तापछि पत्रकार वेवले अनेकौ ख्यातिप्राप्त व्यक्तिहस्तको हस्ताक्षर संकलन गरेको एउटा डिब्बा अधि सारेर गान्धीलाई पनि त्यसमा हस्ताक्षर गरिदिन आग्रह गरे । गान्धीले त्यो डिब्बा हातमा लिएर र वल्टाइप्लटाइ गरेपछि भने- यो त सिंगरेटको बढ्दा हो । यो बढ्दामा कहिल्यै चुरोट नराञ्जे भए मात्र म सही गाँठे । वेव मिलरले बचन दिएपछि गान्धीले सही गरे । त्यसपछि त्यो डिब्बामा पत्रकार मिलेर भिजिटिङ कार्ड राख्न थाले ।

रामकृष्ण परमहंस जो ख्यातिप्राप्त विद्वान हुन्, उनी हरेक दिन आफ्नो लोटा आफै सफा गर्थे । उनका शिष्यले एकदिन सोधे-सधै लोटा सफा गर्नुको रहस्य के हो ? परमहंसले जवाफ दिए- हामीले लोटा जस्तै अन्तर्मनलाई पनि यसैगी माफनुपर्छ । लोटा हरेक दिन माफिएन भने फोहर हुन्छ, नरामो संगत, प्रभावले हामी मन पनि दुषित हुन्छ । निरन्तर संक्षारले मनलाई लोटाजस्तैगी माफनुपर्छ । ताकि नराम्रोको मैलोले चरित्र फोहरी नबनोस ।

नैतिक सम्बन्धमा अर्को प्रसङ्ग बुटिश प्रधानमन्त्री चर्चिललोको अमेरिकी भ्रमणबारे । राष्ट्रपति रुजवेल्ट विरामी थिए, व्हील चेयरमा बसेर चर्चिल बसेको कोठामा थिए, चर्चिल ढोका खुला राखेर नुहाउँदै थिए । रुजवेल्ट देखिहाले र आपाति प्रकट गरे । के गरेको यो लाज त लानुपर्छ । चर्चिलले हाजिरी जवाफ शैलीमा जवाफ दिए- म यही कुरा अमेरिकालाई देखाउन चाहन्छु । बैलायतका लागि के नै बाँकी छ र अमेरिकाका लागि लुकाउनु छिपाउनु पर्स ?

आँ गर्दा अहंकार बुझिन्छ भनेको यही हो । हाम्रो राजनीति, हाम्रो संसद, सरकार, हाम्रा नेता, नारायणी समाज, बुद्धिजीवीले नैतिका के हो ? हामीले समाज र देशलाई कही दिनका लागि हामी कस्तो चरित्र र व्यवहारमा उत्तरुपर्छ भन्ने उदाहरण हो यो ।

विश्लेषकहरूले पटक पटक भनिसकेका छन्- हाम्रा शासक, प्रशासकहरू शिवारात्रिमा मेला भर्न भारतबाट आउने नागा बाबा जस्तै हुन् । न ती बाबालाई लाज, शरम, धीन

लाग्छ, न हाम्रा नेताहरूलाई । फरक यति छ, नागा बाबा नाड्गै हिड्छन, हाम्रा शासक, प्रशासक लुगा त लगाउँछन तर तिनको चरित्र नागाबाबामन्दा लज्जाहीन देखिन्छ । यस्तो लज्जाहीन नेतृत्वले सुशासन दिन्छ, शान्ति र समृद्धि त्याउँ भन्नु नीतिकथाका सोम शमले देखेको सपनाजस्तै हो । जुन हामी निरन्तर देखिरहेका छौ, भोगिरहेका छौ ।

हो, हामी नाड्गा नेताको सर्वाङ्गो शासनबाट शासित छौ अर्थात् प्रताङ्गित छौ । लोकतन्त्रिक भनिएका कसैसँग पनि लोकलज्जा नै छैन । बिधिको शासन कागजमा सिमित छ । इमान र नैतिकताको कसीमा घोट्ने हो भने प्रत्येक नेता खोटो देखिन्छ । मुख मीठे छ, मन विटुलो । अनुहार जुनारजस्तो छ, व्यवहार विशालु सर्पजस्तो । स्वार्थको बिष भरिएको यिप्पा भाषण छ, व्यवहार बदनाम र दुषित छ । न गृहनीति, न विश्वनीति सबैतर नेपाल असलग्न नेपाल नाड्गै छ ।

अरुले पम्फु भरिदिएपछि मोटाउँचन, अरुले पम्फु हाल्न छाडेकि हावा पुरुकेको बेलुनजस्तो पुर्स छुन्छन् । नेपालको राजनीति भनेको जितनी चावी भरि रामेस, उतनी चली खिलौना । नेपाली राजनीतिक नेताहरूको छुनुक मुनुक र पुराफुर त्यतिमात्र हो । भारतको छिमेकी फस्ट, चीनको बीआरआई अथवा अमेरिकाको एमसीसी, नेपालले अनगाउने शासन दाप्ति के हो ? हो, नेपाल गरीब छ र सबैको सहयोग स्वीकार्छ । सहयोग कसरी स्वीकार्ने र कुन तरिकाले विकास गर्ने, स्पष्ट र प्रतिवद्धता नहुँदा सिड्धान्त मुलुक विवाद र बहसले बरालिदै गएको छ । यसको अर्थ नेतृत्वमा सक्षमताको अभाव हो । अर्थात, नेपाल आफैनै खुट्टामा उभिएको छ कि अकाको टेकोमा ? आफैनै क्षमतामा शीर उठाइरहेछ कि अर्काको धापमा ? यो यक्ष प्रश्न हो ?

तूलै जनक्रान्ति छेडियो २०५२ साल फागुन १ गते । १० वर्ष जनयुद्धमा ७९ हजार मारिए । परिवर्तन आयो । परिवर्तनपछिका १५ वर्ष सानो अवधि होइन । केही गर्नका लागि २०१७ देखि २०२८ सालको ११ वर्षलाई हेर्न सकिन्छ । २०७८ मा आइपुदा पनि हामी त्यही अवधिको संरचना बाँचिरहेका छौ । त्यो अवधिका उपलब्धि बेवेर पेट पालिरहेका छौ भने २०६५ को परिवर्तनपछि के गन्यो भन्ने स्वभाविक प्रश्न हो ।

परिवर्तनपछि हरेक नेता सत्तामा पुगे । अहिले पनि तिनको हातमा सत्तामा लगाम छ । लगाम भएर के गर्न ? प्रगतिको मार्गमा दौड्नुपर्न सत्तालाई स्वार्थको दलदलमा लगेपछि दौडिने होइन, भासिने हो । दिनदिनै सत्ता भ्रष्टाचार, अनीति, हत्या, बलात्कार अर्थात् असामाजिक दलदलमा भासिनेक्रम जारी छ । बिद्रोही, असनुष्ट ईनिक चुस्ता फुकालेर राजनीतिक पहिरन लगाउँदेमा समाज परिवर्तन हुने होइन रहेछ । परिवर्तनपछि देवत्वकरण भएको नेतृत्वमा न देव छ, न दया, न विवेक । दुर्गामा भगवान देख्ने र दुर्गालाई पूजा गरेर आत्मसन्तोष लिने सोभो नेपाली भावनामा यिनीहरू शोषण र दमनको परेड खेलरहेका छन्, मानौ नेपाल र नेपाली भनेको लुटिनको लागि कहिल्यै कसैको उपनिवेश नबनेर रहेको पर्टी जग्गा हो । सदावहार नेता सूर्यमुखी भै फुलिरहेका छन् । यिनले बालोको भ्रष्टाचार र दुर्गाचारको आगोमा आमनागरिक भुलिस्तरहेका छन् । यो नेतृत्वको पागलपन हो, राजनीति होइन, तिल्के चटकेको भिन्नले व्यापारमात्र हो । कपट लोकतन्त्रको छुराजस्तो लाग्ने हतियार हो, जसले बरी दिन पालिएको बोकोलाई भै नेपालीत्व, नेपाली एकात्मी घोपिरहेको छ । राजनीति र प्रशासकले मिलेर पिरहेछन, खानेले मान्छेको मासु खाइरहेका छन् । सिंगे मुलुकले महँगो मूल्य चुकाइरहेको छ । परिवर्तन नेपाल र नेपालीका लागि साराप बन्यो ।

जो हरेक पल राजनीतिक हतियार चलाएर पापमात्र गरिरहेका छन्, तीनीहरू लोकतन्त्रिक संघीय गणतन्त्रको प्रवचन दिइरहेका छन् । हामी सुनिरहेका छौ । जो आफुलाई प्रगतिशील, युँजीवादी समाजादी ठान्छन् र खुला अर्थतन्त्रको कुरा गर्नेन, तिनीहरू एकदोस्तालाई पाहा पछारेको पछारीहेका छन् । हामी नेतृत्व बेडोइन्स जातिका सन्तानजस्ता लाग्नन, जो फिरन्ते हुन् र घर कहिल्यै बनाउँदेन् । जे पायो खायो गर्ने बेडोइन्सजस्तो नेतृत्वले रास्त्रिय घर बनाउलान् भनेर तिनको दैलो किन दुकिरहेका छौ ? जो आफैनै घर बनाउन आफैनै खुट्टामा, सिद्धान्त बोकेर उभिन सक्दैन, त्यस्ता भिजेका परालयहुँदै लागि अट्ने देश घर बनाउलान् ? आमनागरिक किन भ्रमजालोबाट मुक्ति खोज्दैन ?

पञ्चायतलाई कालरात्रि भनेर खबू

कालोमोसो दलियो ? बहुदल र लोकतन्त्रले के के न देला भनेर मतदान गरेको ग-यै छौ । न बहुदलले केही दियो, न लोकतन्त्रले दियो, नेतृत्वले लियो । नेतृत्वका आसेपासेले लिए । लोकतन्त्र कति मैलो भइसक्यो । लोकतन्त्र लोकजीवन बन्नै सकेन । यसरी लोकतन्त्रजस्तो सुकिलो व्यवस्थालाई नाली बनाउने नेता अर्भै हामी चिदैनै भने हाम्रो चेत र चेतना, बुद्धि र विवेकको के अर्थ रह्यो ? मन, बचन र कर्मलाई भ्रष्टाचार बनाउने नेतृत्व अर्थात् नैतिक धरातल खुसिकाहरू लोकतन्त्रका पणित बनेका छन् र यिने पणितले स्वर्गानुभूति दिलाइदिन्छन् भनेर हामी अमनागरिक स्वर्गजस्तो समृद्धि कुरिरहेका छौ । नेपाली ज्ञानी छन्, सहनशील छन्, बुझेका छन् तर त्यो ज्ञान व्यवहारमा ल्याउन सकेका छैनन् ।

रामायणकालिन महर्षि परशुराम यति घमण्डी र रिसाहा थिए कि जोसँग पनि लड्न तयार हुन्थे । कतिसम्म भने आप्ना पिताजी क्षेत्रीयसँगको युद्धमा मारिएपछि उनले क्षेत्रीलाई विद्या नै नसिकाउने सकल्प गरे । त्यो आख्यानको त्यही हहजस्तै हठ पालेका शठहरूले लोकतन्त्रको आवरणमा नेपाली समाजलाई ज्यानमारा, गुण्डा, बलात्कारी, तस्करी, भ्रष्टाचारीजस्तालाई काखी च्यापेर पद्धतिलाई, समाजलाई, राजनीति र लोकलज्जाका सबै सीमा लधिरहेका छन् । यी यिति छाडा सँडेका चरित्र बोके कुरिरहेका छन् कि यिनलाई साइजमा ल्याउन काँडे कोराकै आवश्यकता छ । तर काँडे कोरा हान्ने कुनै बलिदानी ताकत अर्भै देखिएको छैन । मानौ, नेपाल र नेपाली समाजलाई मूल्य चुकाउने बाँकी छ ।

इतिहासको एक दिन, २००४ साल, वीपी नजरवन्दमा थिए र उनको स्वास्थ्य खराव थियो । भारतका महात्मा गान्धी, डाराममगोहर लोहिया, डाराजेन्द्रप्रसादले श्री ३ पद मशमशेरलाई पत्र लेखेर उपचार गर्न पठाइदिन आग्रह गरेका थिए । समय कति बदलियो, अहिले त सिपाहीलाई जर्नलले दिने आदेशमात्र आउँछ । मानौ नेपालको राजनीति विदेशमेड रिमोटले पो चल्छ । हाम्रा लागि लोकतन्त्रिक संघीय गणतन्त्र बालकको टाउकोमा डोकोको भारी बोकाएजस्तो भएको छ । लोकतन्त्र नेता र पाटी कार्यकर्ता चाराउने गोचरणजस्तो भयो । लोकतन्त्रमा लोकको ओजन रहेन, लोकलाई भोजन भान

साल्ट ट्रेडिङ कंपनी लिमिटेड द्वारा प्रवाल्फित ग्राहांस

तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

- ISI स्टाण्डर्डको भिज्र बाहिर रवर कोट मै बीचमा रिस्टलको जाली

पद्धत्यौ हामी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरु धवस्त पारे समाज ।

मन्यो ज्यादै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो जर्रे पनि जस्ले सरिक्यो देशको माटो ।

कायर भयर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहातुर भयर एकै पटक मर्न सकौ।

अभियान

साप्ताहिक

सम्पादकीय

व्याख्यात्मक घोषणाको नाममा जनतालाई भुक्याइयो !

अमेरिकी सहयोग नियोग मिलेनियम च्यालेन्ज कर्पोरेशनसग गरीएको सम्भौताले नेपालमा राजनितिक तर \square तै उत्पन्न गरेको छ । लामो समयदेखी विवादमा रहेको उक्त सम्भौतालाई नेपाल सरकारले फागुन द गते प्रतिनिधिसभामा टेबल गरेरपछि त्यसका पक्ष र विपक्षमा बहस हुन सकेको थिएन भन्ने पक्षमा सत्तागठबन्धन मैं रहेका माओवादी केन्द्र र नेकपा एकीकृत समाजवादीले आफ्ना जनवर्गिय संगठनहरूलाई सडकमा उत्तरारेका थिए । गत असोज १३ गते नेपाली काग्रेसका सभापति समेत रहेका प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवा र सत्ताधारी दल माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्टकमल दाहालले संयुक्त हस्ताक्षर गरेर एमसीसी हेडक्वाटरलाई ४/५ महिना को समय मार्दै सम्भौतालाई पारित गराउने प्रतिबद्धता जनाएका थिए । दुवै नेताले हस्ताक्षर गरी पठाएको पत्र गोप्य राखिएको र माघ २१ गते एमसीसी हेडक्वाटरले तै सो पत्र सार्वजनिक गर्दै तोकिएको समय सिमाभीत्र सम्भौता पारित गर्न दवाव दिएपछि मात्र त्यो विषयमा सत्ताधारी दलहरू छलफल गर्न थालेका थिए ।

निकै लामो छलफल र राजनीतिक तरंग पछि सत्ता गठबन्धनमा रहेका माओवादी केन्द्र र एकीकृत समाजवादीले एमसीसी सम्झौतामा रहेका केही बुँदाहरूमा व्याख्यात्मक घोषणा सहित ससदवाट पारित गराउन सहमत भएका हुन् तर एमसीसी हेडक्वाटरले केही समय पहिला नै सम्झौतामा उल्लेख भएका बुँदाहरूमा कुनै सशोधन हुन नसक्ने प्रछ पारिसकेको अवस्थामामा व्याख्यात्मक घोषणा सहित पारित गरीएपनि त्यस्को कुनै अर्थ रहदैन । व्याख्यात्मक घोषणा भनेको के हो ? व्याख्यात्मक घोषणामा उल्लेख गरीएका बुँदाहरूलाई एमसीसी हेडक्वाटरले स्वीकार नगरेको अवस्थामा त्यस्तो घोषणाको अर्थ के ? व्याख्यात्मक घोषणामा एमसीसी सहयोग विकास अनुदान हो, यो हिन्द प्रशान्त सैन्य संगठनको अंग होइन, यो कुनै पनि अवस्थामा नेपालको कानून सर्वोच्च हुनेल भन्ने धारणा गरीएपनि उक्त सम्झौताका अन्य केही बुँदाहरूमा नेपाल र नेपाली जनताका हित विश्वका प्रावधानहरू राखिएका छन् । एमसीसी सम्झौतामा रहेका बुँदाहरूमा फरक फरक प्रस्तावमा व्याख्या गरिने भएपनि एकतर्फी गरीएको व्याख्यालाई एमसीसी हेडक्वाटरले स्वीकार गर्न सक्ने सम्भावना न्यून रहेको छ । सत्ता गठबन्धनले आफूले गरेको व्याख्यात्मक घोषणालाई एमसीसी हेडक्वाटरले अस्वीकार गरेको खण्डमा यो सम्झौता स्वत भंग हुनेछ भन्ने प्रस्ताव पारित गरीएपनि त्यस्ते भविष्यमा अर्को दुर्घटना निम्त्याउन सक्ने सम्भावनालाई भन्ने जिवितै राखेको छ ।

देउवा सरकार गठन भाष्पणि सम्भौताका केही प्रावधाना हरूमा ११ वटा प्रश्न सोधै अर्थ मन्त्रालयले भाद्र १८ गते एमसीसी मुख्यलयलाई पत्राचार गरेको थिए । त्यसबेला एमसीसी हेडक्वाटरले गोलमटोल उतर विएर अहिले त्यही एमसीसी हेडक्वाटरले प्रष्ठ पारेका विषयलाई समेटेर वैकल्पिक प्रस्ताव तयार गरीएको छ । एमसीसी मुख्यलयले पहिला तै उत्तर दिईसकेका विषयलाई समेटेर व्याख्यात्मक घोषणा सहित त्यसलाई ससदवाट पारित गरीनु करि न्यायोचित र नेपाल र नेपाली जनताको हितमा हुनेछ ? माओवादी केन्द्र र नेपाला एकीकृत समाजावदीने एमसीसी सम्भौताको विरोध गर्दै आएका थिए । तर उनीहरूलाई सत्ता छोडनुपर्ने डर रहेको र त्यही डरले गर्दा उनीहरूले शब्दजाल गरेर एमसीसी सम्भौतालाई पारित गराएका छन् । माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्टकमल दाहाल र नेपाला एकीकृत समाजवादीका अध्यक्ष माधव नेपाललाई फेस सेभिड गर्न कै लागि व्याख्यात्मक घोषणा भन्ने शब्दजाल रचिएको छ । सत्ता गठबन्धन टूट्ने र आउँदो स्थानीय तह, प्रदेश सभा र संघीय ससदको निर्वाचनमा सत्तामा नरही निर्वाचन जित सकिदैन भन्ने भ्रममा उनीहरू परेका हुनाले आफुहरूले विरोध गर्दै आएको एमसीसी सम्भौतालाई शब्दजाल रचेर व्याख्यात्मक घोषणाको नौटकी गरेर पारित गराएका छन्, त्यसैले भन्न सकिन्छ दाहाल नेपाललाई नेपाल र नेपाली जनता भन्दा सत्ता तै प्यारो भयो भनेर ।

प्रधानमन्त्री देउवा र नेपाली काग्रेसले संसदको प्रमुख विपक्षी दल नेकपा एमालेसँग वार्ता थालेपछि दाहाल नेपाल सत्ता छोडून पर्ने डरमा रहेका थिए । प्रधानमन्त्री देउवाले दाहाल नेपाललाई समयसीमा नै दिएर निर्णय गर्न भनेपछि उनीहरू दवावमा परेका थिए । त्यही दवावका कारण उनीहरूले शब्दजाल रचेर सत्तालाई निरन्तरता दिने प्रयास गरेका भएपनि नेपाली जनताले त्यस्ता शब्दजाललाई पत्याउन सकेका छैनन् । माओवादी र एकीकृत समाजवादीले एमसीसी सम्झौतालाई संसदमा निर्णयाथ पेश गर्दा संसद वहिङ्कार गर्ने निर्णय गरेका थिए तर त्यसो हुँदा पनि सम्झौता पारित हुन नसक्ने अवस्था सिर्जना हुन सक्ने भएकाले सम्झौतालाई पारित गराउने उनीहरू अनेक उपाय खोजिरहेका थिए । केही आफू निकट कानुन व्यवसायीहरूले नै त्यस्तो शब्दजाल रचिएपछि उनीहरू हुक्क भाइर सम्झौताका पक्षमा उभएका थिए । राजनितिक दलहरूले जनतालाई भन्दा सत्तालाई प्यारो ठान्ने प्रवृत्तिको विकास गरेका हुनाले उनीहरू अनेक प्रकारका शब्दजाल रच्न लागि परेका थिए । त्यसैको परिमाण हो व्याख्यात्मक घोषणा । व्याख्यात्मक घोषणा गरेपनि त्यसलाई एमसीसी हेडक्वाटरले अस्वीकार गरेको खण्डमा त्यस्को कुनै अर्थ रहदैन । यदि त्यसो भएको खण्डमा माओवादी केन्द्र र एकीकृत समाजवादीले कुन मुख लिएर जनता कहाँ जाने ? सत्तालाई नै सबैसर्वा ठान्ने राजनितिलहरूको प्रकृतिले गर्दा नेपाली जनता फेरी हारेका छन् भन्ने हासीले ठानेका छौं ।

प्रष्टीकरणलाई व्याख्यात्मक घोषणाले खारेज गच्छो

• देवेन्द्र चुडाल

devendrachudal@gmail.com

त्यही कारणले गर्दा उनको पार्टीकै प्रभावशाली
नेताहरूसमेत ऐसीसीको विपक्षमा उभिएका
छन् । अध्यक्ष दाहालले आफ्नो पार्टीको निर्णयहो
हो भनेर नेता तथा कार्यकर्त्ताहरूलाई भने पनि
त्यसमा कुनै सत्यता छैन । अहिले माओवार्दी
केन्द्रका स्थायी समिति तथा केन्द्रीय समिति
समेत नभएको अवस्थामा अध्यक्ष दाहालले
अध्यक्षको हैसियतले मात्र आफूखुसी निर्णयहो
गरेर पार्टीको निर्णय हो भन्ने अभिव्यक्ति दिएका
छन् । केन्द्रीय समिति र स्थायी समिति नै
नभएको र विघटन भई सकेको समितिका
सदस्यहरूलाई राखेर गरेको भनिएको निर्णयहो
कसरी बैधानिकता पाउँछ त ?

अध्यक्ष दाहालले एमसीसी सम्पूर्तालाई अनुमोदन गरिएको भोलिपल्ट नै आफ्नै निवासमा पत्रकार सम्मेलन गर्दै एमसीसी व्यक्तिहरूले भन्दैमा हामीले गरेको व्याख्यात्मक घोषणाले अन्तर्राष्ट्रि बैधानिकता पाउँछ भनेर कुर्लिनु कति उचित हुन्छ ?

सम्पौता अनुमोदन भएकोमा आफूखुसी रहेको अभिव्यक्ति दिएका छन् । उनकै शब्दमा संविधान बाँचेको छ रे ? के एमसीसी सम्पौता अनुमोदन नहुँदा संविधान नै रहने थिएत त ? दाहालको त्यो भनाईको अर्थ के ? सत्ता गठबन्धनबाट बाहिरिनु पर्ने डरले गर्दा मात्र दाहाल एमसीसी सम्पौताको पक्षमा उभिएको सबैलाई थाहा भएकै विषय भएपनि सम्पौता अनुमोदन भएपछि संविधान बाच्यो । सत्ता गठबन्धन रह्यो अब स्थानीय तहदेखि प्रदेशसभा र संघीय संसदको निर्वाचन सम्म अहिलेकै गठबन्धनलाई कायम राख्ने चिर्चालाला चाहे जो भए अभिव्यक्ति

राखेर निवाचनमा जाने हो भने अभिव्यक्ति दिएका हुनाले उनको स्वार्थ के थियो र रहयो भनेर पछ भएको छ। आफ्नो पार्टी सत्रमा धन्काका भाषामा चतावना समत दिएका छन्। एमसीसीको विरोध गरेपछि माओवादी केन्द्रका नेता तथा कार्यकर्ताहरू मसँग हुन्छन्

निकै लामो छलफल र विवादकै बीचमा अमेरिकी सहयोग नियोग मिलेनियन व्यालेन्ज कपैरेशनसँग २०७४ मा भएको सम्झौतालाई फागुन १५ गते दुई पटक बसेको संसदको बैठकले अनुमोदन गरेको छ । संसदमा सम्झौता अनुमोदन भईरहेका बेला संसद भवन बाहिर भने व्यापक विरोध भएको थियो । सत्ता गठबन्धनमा रहेका दलहरू मध्येका नेपाली कांग्रेस बाहेकका अन्य दलहरूले सम्झौताको विरोध गर्दै सडकमा नाराबाजी गरिरहेकै अवस्थामा बहुमतले सम्झौतालाई अनुमोदन गरिएको छ । नेपाली कांग्रेस पहिला देखि नै सम्झौतालाई अनुमोदन गराउने पक्षमा रहेको थियो । कांग्रेसले तत्कालिन केपी ओली नेतृत्वको सरकार हुँदा पनि सम्झौता कै पक्षमा अडान लिँदै आएको र अहिले कांग्रेसकै सभापति शेर बहादुर देउवा नेतृत्वमा सरकार रहेको हुनाले देउवाकै पहल र सक्रियतामा सम्झौता अनुमोदन गरिएको छ । स्मरण रहोस् एमसीसीसँग सम्झौता हुँदा पनि शेर बहादुर देउवा नै प्रधानमन्त्री रहेका थिए भने संसदबाट अनुमोदन गराउँदा पनि उनै प्रधानमन्त्री रहेका छन् । एमसीसीसँग सम्झौता हुँदा माओवादी केन्द्र समेत सरकार मै थियो र अहिले पनि सरकार मै रहेको छ । माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्टकमल दाहालले सम्झौताको विरोध गर्दै आएका भएपनि सम्झौता अनुमोदन हुन दुई घण्टा अघि मात्र उनी सम्झौतालाई अनुमोदन गराउने पक्षमा लागेका थिए । अध्यक्ष दाहालले आफैले राष्ट्रधारी भनेको सम्झौतालाई शब्दजाल रचेका संसदबाट अनुमोदन गराउन भूमिका खेलेको भन्दै उनैको पार्टीभित्र उनैको पार्टीभित्र उनको आलोचना भएको छ । त्यसैगरी नेकपा एमालेबाट विभाजित भएर गठन भएको नेकपा एकीकृत समाजवादी पार्टी समेत सम्झौताकै पक्षमा उभिएको छ । सो पार्टीका अध्यक्ष माधव नेपाल सम्झौताका विपक्षमा रहेका भएपनि माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष दाहालले आफ्नो पार्टी सम्झौताका पक्षमा उभिएको जानकारी नेपाललाई दिएपछि मात्र अध्यक्ष नेपालले आफ्नै पार्टीका नेताहरूको विरोधका बीच सम्झौताका पक्षमा उभिने निर्णय गरेका थिए । सत्ता गठबन्धनमा रहेको जसपाले अन्तिम समयमा आएर मात्र सम्झौताका पक्षमा उभिने निर्णय गरेपनि सो पार्टीका संघीय अध्यक्ष डा. बाबुराम भुट्राई पहिला देखि नै सम्झौतालाई अनुमादन गराउनुपर्ने पक्षमा उभिएका थिए । सत्ता गठबन्धनमा रहेको राष्ट्रिय जनमोर्चाले भने कुनै सर्तमा पनि एमसीसी सम्झौता अनुमोदन गर्नु नहुने भन्दै सम्झौता नै खारेज हुनुपर्ने अडान लिएको थियो । सम्झौता अनुमोदन हुन लाग्दा उसले विपक्षमा मतदान गरेको थियो भन्दै सम्झौता अनुमोदन भएको भोलीपल्ट उसले सत्ता गठबन्धनबाट अलगिने निर्णय समेत गरेर एमसीसी सडक आन्दोलनमा गएको छ ।

कम्युनिस्टको दैद चरित्र : दुर्नियतिको मूल कारण

चन्द्रदेव जोशी

देशको राजनीतिक दिशा पुनः अलमलिएको छ। अनिश्चिततातर्फ धक्केलिए जाने सम्बावना प्रतिदिन बढ्दै गइरहेको छ। व्यक्तिगत महत्वाकांक्षा र अहंकार कारण संसद् र संविधानमाथि घात गर्दै व्यक्तिगत सर्वसत्तावाद कायम गर्ने अभिप्रायले ओलीद्वारा पटक-पटक उठाइएका प्रतिगमनकारी कदम र मनपरीतन्त्रियरुद्ध संविधान, संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र, धर्मनिरपेक्षता तथा समावेशीताजस्ता वर्तमान लोकतन्त्रका आधारभूत स्तरम्भरुको रक्षाका लागि राजनीतिक दलहस्तेखि नागरिक समाज र आमजनता गोलबन्द भएर देशमा सकारात्मक राजनीतिक पूर्वीकरण सिर्जना भएको थियो। तर, अहिले राजनीति पुनः दिशाविहीन बहुपक्षीय अन्तरद्वन्द्व र अराजकताको रिथितमा पुगेको छ।

दीर्घकालीन ध्येय र विन्तनबाट होइन, तात्कालिक संकीर्ण स्वार्थी सोचबाट निर्देशित भएर अराजनीतिक, असेंद्वान्तिक, अनमेल र असहज रूपमा पूर्वीकृत भइरहेको छ। यसको एक मात्र कारण राजनीतिक दलका नेतृत्वमा जरो गर्दैर बसेको दैद चरित्र, व्यक्तिवादिता, सैद्धान्तिक र चारित्रिक पतन, देश र जनताभन्दा आफ्ना लागि राजनीति गर्ने विन्तन र व्यवहार हो। देशको राजनीतिमा महत्वपूर्ण स्थान आगटेका राजनीतिक दल र तिनका नेतृत्वको चरित्र, विन्तन र व्यवहार यस्तै रहिएर हेशले दुर्भाग्य व्यहोनुपर्ने निश्चित छ।

नेपालको राजनीतिक इतिहासमा प्रजापरिषदले राणाविरोधी संसाधित आन्दोलन सुरु गरेकै समयदेखि यो देशमा भुग्न रूपमे भए पनि, वामपक्षी र प्रजातान्त्रिक धार कायम छन्। प्रजातान्त्रिक समाजवादी दर्शन लिएर नेपाली काग्रेसको र नेकपाको विधिवत् स्थापनापछि समानान्तर रूपमा दुई राजनीतिक धार चलाइएका छन्। यी दुई धाराले जन्मकालदेखि नै घोषित रणनीतिक लक्ष्य र कार्यदिशाको भिन्नताका बाबजुद राणातन्त्र, निरकुश पञ्चायती व्यवस्था र राजाको प्रत्यक्ष शासनविरुद्ध लोकतन्त्र र राजनीतिक स्वतन्त्रताका खातिर संयुक्त रूपले नै निर्णयक भूमिका निर्वाह पनि गर्दै आएका हुन्। दुर्भाग्य, ०८८ सालको आम निर्वाचनपछि दुईटै आन्दोलन आफ्नो लक्ष्य र सिद्धान्तबाट विमुख भएर निहित राजनीतिक स्वार्थ र व्यक्तिगत लाभ-हानिको चिन्तनबाट निर्देशित भई असेंद्वान्तिक राजनीतिको दौडमा लागेको प्रतिफल आजको दुरावस्था हो। तर, यस लेखनको उद्देश्य समष्टिमा होइन, विशिष्ट रूपमा कम्युनिस्ट आन्दोलन सापेक्ष वर्तमान अवस्थालाई हेर्नु हो।

समष्टिमा हेर्दा वर्तमान राजनीतिक अनिश्चितताको प्रमुख कारक राजनीतिक नेतृत्वको चरित्र नै हो। तर, आजको विशिष्ट अवस्थालाई हेर्ने हो भने यसको मूल कारण, कम्युनिस्ट आन्दोलनको प्रमुख शक्तिको रूपमा रहेका तत्कालीन एमाले र माओवादी तथा पछि यिनको अपवित्र समागमबाट जन्मेको ठिमाहा तत्कालीन नेकपा नेतृत्वको दोगल चरित्र हो। यसमा पनि, पार्टी र सरकारको नेतृत्व गरिरहेकाले प्रमुख जिम्मेवारी खड्ग ओलीमा जान्छ। समष्टिमा त्यो पार्टीको नेतृत्व पंकिमा आम रूपले विद्यमान व्यक्तिगत ईर्ष्या, दम्भ, स्वार्थ र मापाइँवादी चरित्र प्रमुख रूपले जिम्मेवार छ। यो द्वन्द्वमा यी सबै नायक त पराजित छन् नै, देशलाई पनि अस्थिरताको भुमीमा धक्केलेका छन्।

सर्वस्व गुमाएर पराजित यिनले अहिले आफ्नो राजनीतिक स्वत्व, पहिचान, जनआस्था र विश्वाससमेत गुमाइसकेका छन्। यसको भोपाई सहज छेन। हिन्दी उच्चान खिसियानी बिल्ली खम्बा नोचे चरितार्थ गर्दै एकले अर्कालाई विथोचाथोर गरेर आ-आफूलाई सर्वशक्तिमान, कम्युनिस्टको मुख्य धार, भविष्यको सत्ताधारीजस्ता हवाई आडम्बर बखाने पनि यिनको वास्तविकताचाहिँ नैतिक पराजय र राजनीतिक पतनको अवस्था नै हो।

नेपालमा कम्युनिस्ट आन्दोलनको एउटा सौभाग्य के रह्यो भने असेंद्वान्तिक दुष्टफुट, अन्तरकलह, पारस्परिक दुस्मनीका बाबजुद

समष्टिमा आन्दोलनप्रति बलियो जनसमर्थन रहयो। प्रत्येक आमनीर्वाचनमा विभिन्न खेमामा रहेका भए पनि, समष्टिमा संसद्या उल्लेख हुँदैमा देशले स्वतः यो बाटो लिन सक्दैन, यसका लागि कम्युनिस्टहरुको सक्रिय तथा निष्ठापूर्ण हस्तक्षेप अनिवार्य सर्त हो। दुर्भाग्य, देशका कम्युनिस्टहरु आफ्नो ऐतिहासिक कार्यभार पूरा गर्न एकताबद्ध हुनुको साटो यदुवीशी विनाशको

समाजवादउन्मुखताको बाटो लिनु। गणतन्त्र र संघीयता स्थापित हुँदैमा वा संविधानमा उल्लेख हुँदैमा देशले स्वतः यो बाटो लिन सक्दैन, यसका लागि कम्युनिस्टहरुको सक्रिय तथा निष्ठापूर्ण हस्तक्षेप अनिवार्य सर्त हो। दुर्भाग्य, देशका कम्युनिस्टहरु आफ्नो ऐतिहासिक कार्यभार पूरा गर्न एकताबद्ध हुनुको साटो यदुवीशी विनाशको

मात्र हुन सक्छ। कम्युनिस्टहरुको आजको प्रमुख मुद्दा आउँदो निर्वाचनमा कसरी सत्तामा पुग्ने भनेर तानाबाना बुन्ने होइन, भविष्यमा देशलाई राजनीतिक नेतृत्व दिन सक्ने कम्युनिस्ट आन्दोलन कसरी निर्माण गर्ने भने हुनुपर्छ।

प्रत्येक जनक्रान्तिपछि संक्रमणकालीन जटिलता आमचरित्र हो र त्यो यहाँ पनि

यो अन्तरद्वन्द्वमा प्रतिक्रान्तिकारी शक्तिहरू हिजोभन्दा बढी संगठित र वाचाल भएर अगाडि आएका छन्। राजनीतिक द्वन्द्व पुनः प्रमुख अन्तरद्वन्द्वको रूपमा अगाडि आएको छ। यसको मुकाबिल वर्तमान संविधान र लोकतन्त्रका पक्षधर शक्तिवीचको एकताबाट मात्र सम्भव छ। पुनः अग्रगामी वाम-लोकतान्त्रिक शक्तिवीच सकारात्मक पूर्वीकरणको आवश्यकता छ।

विद्यमान संविधानअन्तर्गत राजनीतिक अभ्यास गरिरहेका कम्युनिस्टका लागि मतदानबाट सत्ता प्राप्त गर्ने एकल पार्टी अधिनायकवाद कायम गर्ने चिन्तन स्वैरकर्त्त्वना मात्र हो। संसद्स्त्र ऋत्ति, दीर्घकालीन जनयुद्ध विगतका विषय भए अब। विगतमा जे-जस्तो गरेर भए पनि सत्तामा पुग्नु र सत्तालाई निजी र पार्टीगत स्वार्थसिद्धिको साधन बनाउने रोगबाट ग्रसित कम्युनिस्टहरुको संस्कार र राजनीतिक चरित्रले गर्दा यो शक्ति ऋत्तिको निष्ठावान संगठित शक्ति बन्न सकेको छैन। ओली र प्रचण्ड-नेपाल एकले अर्कालाई समाप्त गर्ने खुला संघर्षमा ओरिएका छन्। ओलीका लागि संसद् प्रथम सत्र भएको छ। कम्युनिस्टको बाहुल्य रहेको संसद् भ्रष्ट व्यापारी, कालाबाजारिया र माफियाहरुको वैधानिक थलो बनेको छ। यस अवस्थाले राज्यसत्ता पुनरुत्थानवादी प्रतिक्रियावादी शक्तिहरुको हातमा जान सक्ने खतरा बढ्दै गएको छ। कम्युनिस्टहरुको वर्तमान विखराब र मारकाटको अवस्थामा वर्तमान संविधान जोगाउन त गाहो छ, परिवर्तनको समाजवादउन्मुख दिशा सुनिश्चित गर्नु त निकै परको कुरा भयो। (नयाँ पत्रिका)

● ● ●
अहिले राजनीति पुनः दिशाविहीन बहुपक्षीय अन्तरद्वन्द्व र अराजकताको स्थितिमा पुगेको छ। दीर्घकालीन ध्येय र चिन्तनबाट होइन, तात्कालिक संकीर्ण स्वार्थी सोचबाट निर्देशित भएर अराजनीतिक, असेंद्वान्तिक, अनमेल र असहज रूपमा पूर्वीकृत भइरहेको छ। यसको एक मात्र कारण राजनीतिक नेतृत्वमा जरो गर्दैर बसेको दैद चरित्र, व्यक्तिवादिता, सैद्धान्तिक र चारित्रिक पतन, देश र जनताभन्दा आफ्ना लागि राजनीति गर्ने विन्तन र व्यवहार हो। देशको राजनीतिमा महत्वपूर्ण स्थान आगटेका राजनीतिक दल र तिनका नेतृत्वको चरित्र, विन्तन र व्यवहार यस्तै रहिएर हेशले दुर्भाग्य व्यहोनुपर्ने निश्चित छ।

बाटोमा छन्।

विगतका जनआन्दोलनमा कम्युनिस्टहरुको कार्यभार मुख्यतः तत्कालीन सामन्ती एकाधिकारवादको अन्त्य र लोकतान्त्रिक जनआधारका निर्माण राजनीतिक आन्दोलन संगठित पार्टी थियो। दोस्रो जनक्रान्तिपछि यो कार्यभार पूरा भएको छ। तात्कालिक लक्ष्य र कार्यभार फेरिएका छन्। यस वरणमा ऋत्तिकारी शक्तिहरुको पुनः समायोजन र नयाँ पूर्वीकरणको आवश्यकता छ, जसको आधारशक्ति संयुक्त कम्युनिस्ट आन्दोलन

छ। यस्ता संक्रमणकालीन जटिलता या त राजनीतिक ऋत्तिको सम्पन्नतापछि सुरु गरिने आर्थिक-सामाजिक रूपान्तरणका क्रममा आउने अन्तरद्वन्द्वबाट उत्पन्न हुने गर्छन् वा ऋत्तिपछि क्रियाशील हुने प्रतिक्रान्तिकारी र ऋत्तिकारी शक्तिवीचको संघर्षबाट। दोस्रो जनक्रान्ति वैचारिक भिन्नताका बाबजुद राजनीतिक एकताको बलमा सम्पन्न ऋत्ति थियो। अहिले राजनीतिक र आर्थिक रूपान्तरणको प्रतिक्रियाबाट उत्पन्न अन्तरद्वन्द्व नभई राजनीतिक अन्तरद्वन्द्वको अवस्था छ।

आ-आफ्ना कुकृत्य चोख्याउन एकले अर्कालाई दोषारोपण गर्ने, विदेशी चलखेलतिर औन्लाउने प्रयास यो अथवा त्यो रूपमा सबैले गरिरहेको छन्। आजको विश्व परिवेश एवं बदलिए विश्वव्यापी शक्ति समीकरण र नयाँ पूर्वीकरणको अवस्थामा नेपाल अन्तर्राष्ट्रिय शक्तिकेन्द्रहरुको हस्तक्षेप र भावी रणनीतिक दाउपेचबाट मुक्त हेन र रहन पनि सक्दैन, यो सत्य हो। तर, तथ्य के पनि हो भने त्यस्ता शक्तिले कुनै पनि देशको सामाजिक, आर्थिक र राजनीतिक जीवनमा प्रभावकारी पाइला टेकन त्यस देशमा मलिलो माटो र अनुकूल वातावरण हुनेपर्छ। त्वदेशी मतियार र एजन्टविना त्यो सहज हुँदैन। यहाँका राजनीतिक नेतृत्वले सत्तामा पुग्न र सत्ता जोगाउन उनीहरुलाई मलिलो आधार दिँदै आएका छन्, दिँदै छन्। यो सधैको विडम्बना हो।

द

